

ZABORAVIO SAM SPOMENUTI ŠULEKA

Rekao bih opet da se boja u Geodetskom listu nije ni osušila, a već sam dobio od našega kolege N. N. pismo u kojem piše: Ja znam tko je napisao rječnik *Njemačko-hrvatskog tehnološkog nazivlja* tiskanog 1881. godine u Zagrebu! A ti ?

Primio sam nekoliko telefonskih poziva od mladih kolega iz Brodsko-posavske županije i to me raduje. Znači da se Geodetski list opet čita i još se može iz njega nešto naučiti. U članku TO JE BIO KUNST (GL – ožujak 2005., str. 83) zaboravio sam napisati ime autora spomenutog rječnika, pa molim za ispriku. O autoru mogu za sada samo reći (prepisati što su drugi rekli) ovo: Bogoslav Šulek (Subotiče blizu Trnave u Slovačkoj, 20. IV. 1816 – Zagreb, 30. IX. 1895). Nakon pučke škole u Subotiču u dvanaestoj godini nastavlja školovanje u najboljem liceju u Bratislavi. U *rasadniku* slovačkih rodoljuba upoznaje ideje *Ljudevita Gaja*: hrvatski narodni preporod, hrvatsku književnost onog doba i žudnju za nacionalnom slobodom i samostalnošću. Svršivši 1837. filozofiju i teologiju, nakon kraće svećeničke službe odlazi u jesen 1838. bratu *Michalu Šuleku*, graničarskom vojnom liječniku u Brodu na Savi (brod = brodivost, splav “Obučevna knjiga” IV., dio *Nauka o tlu i prikazivanju tla*, Zgb. 1902). Dopisuje se s Gajem i u rujnu 1839. odlazi u Zagreb. Boravak od nekoliko mjeseci u Slavanskom Brodu bio mu je dovoljan da upozna i zavoli svoju buduću domovinu, koju nikada više nije napustio. Marljivo proučava hrvatski jezik, kojem je najvećim dijelom posvetio svoje stvaralaštvo. Prigrlio je Hrvatsku kao svoju drugu domovinu i posvetio joj sve svoje stvaralačko i domoljubno djelovanje. Najprije radi kao slovoslagar, a potom postaje i urednikom “Danice” (1841 – 1846) te Gajevih “Novina” i “Branislava”. Šulek objavljuje radove kojima popularizira prirodne znanosti i piše školske udžbenike i sitne priloge iz hrvatske povijesti. Sastavlja, na zamolbu *Kluba inžinira i arhitekata* u Zagrebu, rječnik *tehnološkog nazivlja* (matematike, fizike, kemije, mineralogije, zemljomjerstva, graditeljstva itd.) za uporabu inžinira, arhitekata, mehanika, zemljomjera, rudničkih mjernika, graditelja itd.

Možemo reći da je politički i publicistički aktivan, pa tako piše rasprave o hrvatskom ustavu (*Hrvatski ustav ili konstitucija, Naše pravice* 1882.). Kao istaknuti znanstvenik, narodni preporoditelj, vrsni stilist, otac hrvatskoga znanstvenog nazivlja on može i treba biti uzor studentima i svekolikoj mladeži u mukotrpnom radu, marljivosti, učenju (danju radio u tiskari, a noću učio), ljubavi prema hrvatskom jeziku, njegovanju prijateljstva i suradnje među purgerima (njem. Bürger: građanin) grada Zagreba.

Doktorirao je 1867. god. u Rostocku disertacijom o Ruderu Boškoviću (*Memoria Rugerii Josephi Bošković*). Bio je član JAZU od samog njezina osnutka (1867), a gospodarski tajnik od 1874. do smrti. Književna je ostavština Šulekova velika jer ona ulazi u najrazličitija područja znanja i prakse kojom se koristimo i danas.

U Slavanskom Brodu velika je, vrlo lijepa i uredna Osnovna škola “Bogoslav Šulek”. Svečanost otkrivanja Šulekova poprsja bila je 23. travnja 2004., tj. na Dan škole, uz prisutnost mnogobrojnih učenika, učitelja, roditelja, gostiju i građana Slavanskog Broda. Prošećite Zagrebom do Gajeve ulice (orijentir restoracija Korčula) i pročitajte što piše na spomen ploči o znamenitom hrvatskom prosvjetitelju, preporoditelju, polipovjesničaru i leksikografu. Rodom Slovak srcem i dušom Hrvat, svoj je život i djelo posvetio hrvatskoj domovini.

Već sam na *Prvom hrvatskom kongresu o katastru* (1997.) spomenuo *Vilima Žyborskoga*, *mjernika, kraljevskog nadzornika i osnivača katastralne izmjere i gruntovnice, viteza reda Franje Josipa I.*, i želju radi *mladje geodetske sile, a osobito radi budućeg naraštaja na hiži u Zagrebu i Požegi spomen ploču metnuti, jer je malne nepervi počeo katastarsku upravu graditi na našem horvatskom tlu*. Prošlo je samo 8 godina. Malo ili puno ?

O odabranim citatima nemojte prestrogo suditi, jer su namijenjeni za razumijevanje života doseljenika, koji su primivši status – postali i ostali vjerni svojoj novoj domovini Hrvatskoj i Zagrebu. Jer iz *Rimskog prava* od 21. studenoga 533. god. – *pravne sposobnosti su, da svim ljudima pripada u pravnom poretku neki položaj*. Taj se položaj zove *status*. Njemu pripadaju tri pravna dobra *libertas*, tj. *sloboda, civitas*, tj. *državljanstvo-građanstvo*, i *familia* tj. *obitelj* (što neki zaboravljaju i misle samo na svoju dlakavu kapu).

Božidar Kanajet